

BRABCOVÁ, Anna: Pracovní imigrace Turků do Německa a vývoj německé imigrační a integrační politiky, bakalářská práce UK FSV IMS, Praha 2008, 54 s.

Bakalářská práce Anny Brabcové je věnována nepřehlédnutelné a často medializované součásti poválečné německé společnosti – pracovním imigrantům z Turecka a jejich rodinným příslušníkům, kteří dnes tvoří více než čtvrtinu všech cizinců žijících v SRN. Autorka se zajímá jak o postupný příchod Turků do Spolkové republiky, tak o jejich integraci do většinové společnosti. Navíc považuje německé zkušenosti s tureckou menšinou za možný zdroj poučení pro imigrační a integrační politiku České republiky. Práce je strukturována chronologicko-problémově a celkově obsahuje čtyři kapitoly. Opírá se především o anglicky psanou literaturu a závěry několika odborných studií na téma migrace, doplnkově byl použit německý denní tisk (opět převážně v anglické verzi). Na vlastní text navazuje rozsáhlá přílohová část s grafickými vyobrazeními, která vhodně doplňují předchozí výklad.

První dvě kapitoly koncipovala A. Brabcová jako institucionálně-historickou část, v níž vymezuje základní používané pojmy (kapitola 1) a předkládá stručnou historii imigrace do Spolkové republiky od roku 1949 do současnosti (kapitola 2). V terminologické části správně poukazuje na přehodnocené vnímání multikulturalismu (s. 12) i na migrační důsledky německého zákona o státním občanství (s. 13). Podkapitola obsahující obecné definice základních pojmů by si však zasloužila pečlivější práci s poznámkovým aparátem, aby byly jasně odděleny autorčiny formulace od převzatého textu (s. 11n.). Ve druhé, chronologicky řazené kapitole je příchod tureckých občanů začleněn do kontextu celkové pracovní migrace do SRN, resp. do proměny migračních proudů, která následovala po definitivním ukončení pracovních náběrů v roce 1973. Přinejmenším nepřesné je však tvrzení, že Spolková republika trpěla v důsledku války a nacistického režimu nedostatkem pracovních sil (s. 16). Stejně tak nelze v šedesátých letech označovat Bavorsko a Bádensko-Württembersko za průmyslová centra (tamtéž). Nicméně těžiště druhé kapitoly spočívá v devadesátých letech a počátku nového tisíciletí, jejichž význam pro sledované téma je v práci dostatečně vysvětlen. Vedle popisu základních legislativních změn připojuje A. Brabcová základní demografické charakteristiky turecké menšiny i její úspěšnosti ve vzdělávacím systému a na trhu práce.

Další dvě kapitoly přibližují soužití většinové a menšinové společnosti v SRN na dvou opakovaně aktuálních tématech. Prvním je právo na viditelnou prezentaci náboženského vyznání zahrnující např. stavbu mešit a nošení muslimských šátků (kapitola 3). Zde autorka poukazuje na konkrétní případy i na již existující rozhodnutí německých soudů. Druhým tématem je možnost tureckých imigrantů a jejich potomků zapojit se do politického života ve Spolkové republice (kapitola 4). Zcela na místě je vymezení pojmu „politická participace“ (s. 31) i kritické zhodnocení výzkumů, které sledují volební chování německých občanů tureckého původu (s. 33n.). Ze čtvrté kapitoly vyplývá, že politici tureckého původu (či spíše s tureckými kořeny) nejsou v německé politice žádnou výjimkou. Názornou ukázkou je osoba Cema Özdemira, europoslance za Stranu zelených. Připojený seznam se jmény konkrétních politiků však nechtěně odhaluje nedostatky (s. 35), které plynou z neznalosti německých reálií, popř. z práce s anglicky psanými zdroji. Parlamenty jednotlivých spolkových zemí nelze označovat za legislativní orgány na „národní úrovni“ nebo „státní úrovni“ stejně jako

není možné tvrdit, že člen dolnosaského zemského sněmu je poslancem na spolkové/federální úrovni.

V závěru práce (s. 39n.) se A. Brabcová vyjadřuje k úvodní otázce, zda se daří integrovat obyvatele tureckého původu do většinové společnosti. Za úspěch označuje především změnu zákona o státním občanství a přijetí nové imigrační legislativy. Vyzdvihuje také otevřenost odborů a politických stran vůči zájemcům z řad neněmeckých obyvatel SRN. Naopak nedostatky spatřuje v nízké úrovni vzdělání turecké menšiny, v neochotě udělit jí volební právo v komunálních volbách a v rozdílném právním postavení islámu a křesťanských církví.

Z hlediska formálního a koncepčního zpracování odpovídá předkládaný text požadavkům kladeným na bakalářskou práci. Bohužel však autorka podcenila korekturu finálního textu. Ta měla odstranit chyby z nepozornosti (s. 13, 14, 15, 17, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 37, 40), sjednotit překlady (např. Spolkový úřad práce a Federální úřad práce, s. 16 a 17), vyjasnit správnou českou terminologii (Bádensko-Württembersko, s. 26; Braniborsko, s. 33, pozn. č. 69) a strukturovat text do více odstavců (např. s. 8, 10, 16, 26). Rovněž je škoda, že se A. Brabcová zbytečně připravila o možnost seznámit se podrobněji s relevantní německou literaturou prostřednictvím dvou jazykově přístupných titulů: uznávané monografie Klause J. Badeho „Evropa v pohybu. Evropské migrace dvou staletí“ (2005) a bakalářské práce Evy Křištofové na téma „Integrace tureckých přistěhovalců ve Spolkové republice Německo v devadesátých letech 20. století“, obhájené na IMS v roce 2003.

Vzhledem k uvedeným připomínkám hodnotím předloženou bakalářskou práci stupněm *velmi dobře*.

V Praze 9. 6. 2008

PhDr. Lucie Filipová